

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

rindelse (tilsyneladende heller ikke i den forhåndenværende litteratur, først og fremmest Aug.F.Schmidts forskellige afhandlinger i Præstø amts historiske årbøger), men man kan formode, at det er kommet i stand som en følge af kronens salg af Bogø til øens indbyggere i 1769 (i forbindelse med salget af det møenske krongods), jfr. at arkivets ældst bevarede dokumenter er de to skøder af 1773. Regnskabsbøgerne (nr. 24a, 24b og samlingsheftet nr. 46) begynder i 1790 og er meget ubehjælpsomt ført. De indeholder regnskabsnotater om stokkemandspenge, stolestadepenge, udgifter til "vin og brød" (til kirken), penge til jordemoder og klokker, desuden refererer de til driften af de fælles jorder(græsningspenge, auktionspenge fra salg af træ fra skoven etc.). Nr. 41 er en kvitteringsbog, hvori øens skolelærer (1793-1805 Erland Bang, 1805-15 P.Søgaard) har kvitteret for den "af samtlige selvejere på Bogø betalte skoleløn". Endelig er nr. 37 et hefte, betitlet "Beregning og annotater ved Bogø land, begyndt 12/6 1798 ved Zøllnern, I, om torv", til dette knytter sig et privatbrev fra samme landinspektør, løjtnant J.J.A.Zøllnern til landmåler Bierring 8/2 1802 (nr. 35).

Denne beskrivelse af bymandskavet foreslås henlagt i journalsagen, kopien i landsarkivets samling af registraturer over ikke afleverede arkiver.

12/3 1965

Grethe Ilsøe

DIS-Danmark

Efter en gennemgang af arkivet, der på betingelser, som fremgår af korrespondancen, er indsendt til landsarkivet, indstiller undertegnede at returnere det til bymandslavet til fortsat opbevaring dér, idet dets historiske kildeværdi er udpræget sekundær.

Følgende skal dog noteres om arkivet:

Det består hovedsagelig af en samling udskrifter af diverse embedsprotokoller (Møns amts landvæsenskommissionsprotokol, Møns herreds panteprotokol, Møns herreds justitsprotokol, Møns herreds forligskommissionsprotokol, Stubbekøbing herreds panteprotokol, Stubbekøbing forligskreds' forhandlingsprotokol samt kirkesynsprotokol for Falsters Nørre herreds provsti). Disse protokoller findes alle i landsarkivet med undtagelse af forligskommissionsprotokollerne for Møns herred og Stubbekøbing forligskreds. Imidlertid er de forligte sager af en så uvæsentlig karakter, at det ikke kan anses for nødvendigt at bevare dem (en enkelt sag har ikke resulteret i forlig men er blevet retsligt forfulgt og kan rekonstrueres efter herredets domprotokol). I arkivet findes yderligere afskrifter af enkelte af udskriftene. Af primært historisk materiale findes diverse regnskabs- og kvitteringsbøger for bymandslavet 1790-1860, der belyser selve lavet som sådant og dets funktion på øen. Ligeledes findes originale kvitteringer (1788, 1789, 1792) fra kaptajn P.F.Mourier og hans fuldmægtig for renten af et lån på 6.000 rdl. til selvejerboenderne på Bogø. Endelig indeholder arkivet to skøder af 1773 29/11, ~~til de samtlige beboere på Bogø af~~ hvorved konge- og kirketienden overdrages samtlige beboere på Bogø (forefindes i Møns herreds skødeprotokol), desuden diverse vedr. Bogøs opmåling og udskiftning, heriblandt en jordebog over "de os underskrevne selvejere på Bogø den 11/12 1786 tilhørende gårde med hartkorn og landgilde, item hugst samt kirke- og kongetiende" og en taksation af Bogø, påbegyndt 1805 25/10. Hovedparten af dette materiale til belysning af opmåling og udskiftning findes bevaret i Møns amts landvæsenskommissionsprotokol og i rækken af Møns amts åstedsforretninger, Bogø. I arkivet findes endvidere nogle få, tilsyneladende tilfældigt bevarede, breve uden særlig betydning (således et brev fra øens skolelærer P.Søgaard af maj 1815) samt enkelte andre på papirslapper førte optegnelser, som det ikke umiddelbart har været muligt at identificere nøjere. De fleste stykker i arkivet er nummererede (1-7, 12-18, 20-46), men ganske usystematisk. Arkivets tilstand som helhed er ikke særlig god. Ved tilbagesendelsen bør man gøre opmærksom på, at der må tages særlig vare på nr. 24a, 24b, 37, 41 og 46.

Disse anførte numre repræsenterer det primære kildemateriale til selve bymandslavets funktion. Der findes dog intet til belysning af dets op-